

مسائل متفرقه طواف

مسائل متفرقه طواف

[۶۳۷] م - در طواف در مقابل حجر اسماعیل باید طوری حرکت کند که طواف بیت صادق باشد و بهنحو متعارف باشد و مخفی نماند که حجر اسماعیل از بیت نیست هر چند باید در خارج آن طواف کرد.

[۶۳۸] م - در صورت امکان [۱] ولو در وقت خلوت باید طواف در حد بین مقام ابراهیم و خانه که مسافت بیست و شش ذراع و نیم است باشد [۲] و دورتر از آن حد، کفایت نمی کند [۳] و در صورت عدم امکان ولو در وقت خلوت، طواف در خارج حد مزبور مانع ندارد با مراعات الأقرب فالأقرب [۴].

[۶۳۹] م - هرگاه در طواف خانه خدا، مثلاً در چند قدم از طواف اشکالی پیش آمد؛ مثل اینکه او را بی اختیار بردند [۵]، همان چند قدم را باید از سر بگیرد و اگر از حجرالأسود به قصد طواف شروع کند، اشکال دارد [۶].

[۶۴۰] م - اگر در طواف بی اختیار او را ببرند، اعاده آن مقدار لازم [۷] است و باید طواف را صحیح انجام دهد و خودش به اختیار طواف کند و چنانچه ممکن نیست باید در وقت خلوت طواف نماید [۸] ولی باید دانست که منظور از بی اختیار شدن این نیست که در اثر فشار جمعیت تندتر برود بلکه در این صورت اگر قدم ها را به اختیار خود برمی دارد ضرر ندارد و طوافش صحیح است.

[۶۴۱] م - اگر در حال طواف در اثر فشار و ازدحام جمعیت پشت به [۹] خانه شود و قسمتی از طواف به این صورت انجام گیرد [۱۰] یا در اثر فشار جمعیت، شخص را مقداری جلو ببرند باید مقداری از طواف که پشت به خانه یا بدون اختیار بوده [۱۱]، اعاده شود و اگر نمی تواند برگردد با جمعیت بدون قصد طواف برود تا بهجایی که باید از آنجا طواف را اعاده کند برسد و از آنجا تدارک نماید [۱۲].

[۶۴۲] م - اگر حاجی در حال طواف، پول خمس نداده همراه داشته باشد طوافش اشکال پیدا نمی کند [۱۳].

[۶۴۳] م - اگر کسی پس از انجام اعمال حج تمتع فهمید که در طواف عمره یا حج چند شوط از هفت شوط را از داخل حجر اسماعیل دور زده [۱۴]، حج او صحیح است و باید طواف [۱۵] را اعاده [۱۶] کند.

[۶۴۴] م - زنی که در غیر ایام عادت لک دیده و به اعتقاد پاکي، طواف و نماز را انجام داده و شب بعد خون دیده، با شرایط حیض [۱۷]، اگر یقین کند که بعد از دیدن لک، خون در باطن فرج بوده و قطع نشده [۱۸]، حیض بوده است و طواف و نمازش صحیح نیست [۱۹] و اگر شک دارد یا یقین کند که خون قطع شده، حیض نبوده است و اعمالش صحیح است [۲۰] و در صورت اول حج او صحیح است و باید طواف و نماز را اعاده کند [۲۱] و اگر در عمره بوده در صورت ضیق [۲۲] وقت احتیاطاً بعد از حج [۲۳]، یک عمره مفرده نیز به جا آورد [۲۴].

[۱]. آیه الله فاضل: ولي چنانچه ضرورت عرفي اقتضا کند انجام طواف در خارج حد با رعایت الاقرب فالاقرب مانعي ندارد و صحيح است و صبر کردن و تأخير انداختن لازم نیست.

آیه الله نوري: به حاشیه شرط پنجم طواف مراجعه شود.

[۲]. آیه الله اردبيلي: گفته شد که رعایت این فاصله لازم نیست مشروط بر اینکه متصل به جمعیت طواف کننده باشد.

آیه الله مکارم: سابقاً گفتیم رعایت این مقدار لازم نیست.

[۳]. آیه الله خامنه اي: به حاشیه مسأله ۵۹۲ مراجعه شود.

[۴]. نظریه آیات عظام در مسأله ۵۹۲ گذشت.

[۵]. آیه الله خامنه اي: به حاشیه مسأله ۵۸۲ مراجعه شود.

آیه الله زنجاني: به طوري که بدون اختيار، قدم برداشت باید همان چند قدم را از سر بگیرد و نباید طواف را قطع کرده از سر بگیرد، هر چند اگر طواف را از سر بگیرد طوافش صحيح است.

[۶]. آیه الله بهجت: اگر بتواند برگردد و از همانجا طوافش را ادامه دهد باید این کار را بکند وگرنه بدون نیت دور می زند تا به محلی که بدون اختیار برده شده برسد تا از همانجا به طواف ادامه دهد. (پرسش های جدید حج، س ۷۹).

آیه الله تبریزی، آیه الله خویی: ولی چنان که سابقاً گفته شد، مجرد بردن جمعیت موجب بطلان نمی شود مادامی که سایر شرایط موجود باشد.

آیه الله خامنه ای: اگر طواف را از سر بگیرد اشکال ندارد، ولی جواز از سر گرفتن شتوط محل اشکال است گرچه ضرری برای صحت طواف ندارد. (استفتاء ۶۲۴۶۳، س ۶ و ۷)

آیه الله سبحانی: نحوه تصحیح طواف در مسائل ۵۸۵، ۵۹۰ و سؤال ۶۵۹ و ۶۶۰ آمده است، لکن در خصوص این مسأله اگر در موقع ازدحام احیاناً انسان را ناخواسته به جلو ببرند این کار ضرری به طواف نمی زند مشروط بر اینکه نیت کند که خود را در میان جمعیت قرار می دهد که طواف کنم و آنچه که بر اثر فشار به جا می آورم جزء طواف باشد و اگر بخواهد احتیاط کند چون بازگشت به عقب مشکل است بقیه شوط را بدون نیت برود تا به محلی برسد که او را بدون اختیار برده اند و از همانجا به طواف خود ادامه دهد.

آیه الله سیستانی، آیه الله فاضل: اگر نتواند برگردد و جبران کند می تواند بدون قصد طواف تا حجرالاسود برود و آن دور را از سر بگیرد.

[۷]. آیات عظام تبریزی، سبحانی، مکارم: مانند مسأله سابق است.

آیه الله خامنه ای: به حاشیه مسأله ۵۸۲ مراجعه شود.

[۸]. آیه الله فاضل: و اگر وقت خلوت پیدا نکند و اعاده نیز مستلزم عسر و حرج باشد به همین مقدار اکتفا کند، و طواف در این فرض صحیح است.

[۹]. آیه الله سبحانی، آیه الله مکارم: در مورد فشار جمعیت مثل مسأله سابق است، اما اگر پشت به خانه شود باید آن مقدار را اعاده کند.

[۱۰]. آیه الله زنجانی: در مورد فشار جمعیت مثل مسأله سابق است و اگر در مقدار خیلی کمی از طواف، پشت به خانه شود مانعی ندارد.

آیه الله نوری: باید مقداری از طواف که پشت به خانه بوده اعاده شود.

[۱۱]. آیه الله خامنه ای: حاشیه مسأله ۵۸۲ مراجعه شود.

[۱۲]. آیه الله سیستانی: همان گونه که گذشت می تواند بدون قصد طواف تا حجرالاسود برود و آن شوط را اعاده کند و نمی تواند بدون قصد طواف برود تا جایی که طوافش نادرست بوده است و از آنجا اعاده نماید.

آیه الله فاضل: همان گونه که گذشت می تواند بدون قصد طواف تا حجرالاسود برود و آن شوط را اعاده کند.

[۱۳]. آیه الله بهجت: همان حکم محمول غصبی در نماز را دارد.

آیه الله سبحانی: چنانچه ذمه خود را بدهکار اهل خمس نداند همراه داشتن و بردن مال غیر مخمس تصرف در مال غیر مخمس می شود و طواف را دچار مشکل می کند مگر اینکه ذمه خود را مشغول اهل خمس بداند.

آیه الله صافی، آیه الله گلپایگانی: در صورتی که طواف موجب حرکت اضافی نشود. (مجمع المسائل، ج ۱، ص ۴۷۲، مسأله ۲۱).

آیه الله نوری: طوافش اشکال پیدا می کند.

[۱۴]. آیه الله اردبیلی: اگر به خاطر جهل به مسأله بوده، چنانچه در طواف حج این اتفاق افتاده باشد و پیش از پایان ماه ذیالحجه متوجه شود، باید طواف را به همان ترتیب که در مسأله ۵۹۰ گذشت اتمام کند و بنابر احتیاط واجب سعی را نیز به جا آورد و حجّش صحیح است و چنانچه پس از پایان ماه ذیالحجه متوجه شود و یا در طواف عمره تمتّع این اتفاق افتاده باشد، حجّش باطل است و بنابر احتیاط واجب یک عمره مفرده به جا آورد و یک شتر نیز قربانی کند. و اگر به واسطه سهو و نسیان این اتفاق افتاده باشد، چنانچه در طواف حج باشد و پیش از پایان ماه ذیالحجه متوجه شود، طواف را به همان ترتیب که در مسأله ۵۹۰ گذشت اتمام می کند و بنابر احتیاط واجب سعی را نیز به جا می آورد و چنانچه پس از پایان ماه ذیالحجه متوجه شود و یا در طواف عمره مفرده این اتفاق افتاده باشد، فقط طواف را به همان ترتیب اتمام می کند و چیزی بر او نیست و حجّش صحیح است.

آیه الله بهجت: در صورت سهو و بطلان اصل طواف. □

□ آیه الله صافی، آیه الله گلپایگانی: اگر در عمره بوده حج او بدل به افراد شده، باید عمره مفرده بهجا آورده و در سال بعد نیز حج تمتّع را انجام دهد و اگر در طواف حج باشد مسأله صوری دارد. (آداب و احکام حج، مسأله ۵۵۸).

آیه الله مکارم: یعنی از روی سهو.

[۱۵]. آیه الله خامنه ای: و نماز طواف.

[۱۶]. آیه الله تبریزی، آیه الله خویی: چون از روی جهل به حکم، طواف صحیح را ترک کرده با فرض انقضای وقت، حجّش باطل است. (مناسک، مسأله ۳۲۵).

آیه الله خامنه ای: حج او صحیح است و باید طواف و نماز آن را اعاده کند.

آیه الله زنجانی: باید آن چند شوط و نماز طواف را اعاده کند.

آیه الله سبحانی: اگر سهواً و یا از روی جهل به حکم شرعی برخی از دورها را از داخل حجر اسماعیل انجام دهد دو صورت دارد. الف) اگر در همان اثنای طواف متوجه شد باید شوط و یا اشواطی را که به طور غیر صحیح انجام داده تصحیح کند و یا اعاده نماید تصحیح نسبت به اولین دوری که وارد حجر شده و اعاده نسبت به دورهای بعدی و شیوه تصحیح در ذیل مسأله ۵۸۵ بیان شد. ب) اگر پس از پایان یافتن عمل طواف متوجه شود در صورتی که ورود به حجر در شوط هفتم رخ داده باشد شیوه تدارک به همان نحو است که گفته شد و اگر شوط آخر درست انجام شد و شوط های قبلی اشتباه انجام شده در این صورت نماز طواف را بخواند و با صدق به هم خوردن موالات عرفی طواف دیگری به نیت اعم از اتمام (تصحیح) و اعاده انجام دهد و نماز طواف را به جا آورد.

آیه الله سیستانی: اگر سهواً باشد و در سه شوط یا کمتر چنین شده باشد باید همان سه شوط را انجام دهد و اگر بیشتر باشد احتیاطاً طواف رانیز اعاده کند و در این صورت اگر طواف حج باشد و در ماه ذی حجه متذکر شود، اعمال مترتبه را نیز احتیاطاً اعاده کند و اگر بعد از ماه ذی حجه باشد یا مربوط به طواف عمره باشد، اعاده بقیه اعمال لازم نیست و اگر جهلاً و در طواف حج باشد و در ماه ذی حجه متوجه شود باید طواف و اعمال مترتبه را انجام دهد و اگر بعد از ماه ذی حجه متوجه شود یا مربوط به طواف عمره باشد حش باطل است و احتیاطاً باید یک شتر قربانی کند.

آیه الله فاضل: بنابر احتیاط آن چند شوط را اعاده کند و نماز را نیز اعاده کند و پس از آن اصل طواف و نماز را اعاده کند.

آیه الله مکارم، احتیاط آن است که تکمیل کند و بعد اعاده نماید.

[۱۷]. آیه الله زنجانی: اگر ثابت شود که بعد از قطع شدن لک در باطن، طواف و نماز را انجام داده، طواف و نمازش صحیح است، و اگر ثابت نشده باشد در دو صورت باید طواف و نماز را اعاده کند، اول آنکه: این لک، دو روز یا کمتر قبل از ایام عادت باشد که محکوم به حیض است، دوم آنکه: عادت عدویه وقتیه داشته و به جهت تکمیل عدد می بایست لک دیده شده و ما بعد آن را تا زمانی که احتمال می دهد در باطن خون باشد حیض قرار دهد مثلاً کسی که عادت او هفت روزه است چنانچه سه روز قبل از عادت، لک ببیند و احتمال بدهد که این لک نصف روز ادامه داشته - ولو در باطن - و بعد پاک شود و در ایام عادت شش روز و نیم خون ببیند نصف روز اول نیز محکوم به حیض است، پس اگر در آن وقت طواف و نماز انجام دهد، محکوم به بطلان است و باید اعاده شود و در غیر این دو صورت طواف و نماز خوانده شده، صحیح است.

[۱۸]. آیه الله نوری: در این صورت از تاریخ دیدن لک، حیض شروع شده....

[۱۹]. آیه الله تبریزی، آیه الله خویی: اگر لک دارای صفات حیض بوده، در این صورت حکم کسی را دارد که قبل از طواف حایض شده و چنانچه به وظیفه خود عمل نکرد تا زمان تدارک گذشت، حجّش باطل است.

آیات عظام سبحانی، صافی، گلپایگانی: و باید اعاده نماید و اگر در عمره بوده و وقت اعاده ندارد حج او مبدّل به افراد می شود.

[۲۰]. آیات عظام سبحانی، صافی، گلپایگانی: در صورتی که به وظیفه مستحاضه عمل نموده باشد.

آیه الله نوری: ولی اگر حصول این یقین بعد از انجام اعمال حج باشد حج او صحیح است و فقط طواف و نماز طواف را اعاده کند و اگر بعد انجام عمره و قبل از حجّ یقین حاصل شد، اگر وقت هست طواف و نماز طواف را انجام بدهد و بعد برای حج محرم شود و اگر وقت نیست و احتیاطاً بعد از حج یک عمره مفرده به جا آورد.

[۲۱]. آیه الله سبحانی: گذشت که اگر قبل از رفتن به عرفات پاک شد باید طواف و نماز و سعی و تقصیر را اعاده کند و اگر وقت تنگ باشد حج او به حج افراد تبدیل می شود و پس از حج یک عمره مفرده به جا آورد.

آیه الله فاضل: و سعی را نیز احتیاطاً اعاده کند.

[۲۲]. آیه الله فاضل: حجّ تمتع مبدّل به افراد می شود و اگر واجب بوده باید بعد از آن عمره مفرده به جا آورد و اگر مستحب بوده بعد از آن عمره مفرده واجب نیست.

[۲۳]. آیه الله اردبیلی: علاوه بر اعاده طواف و نماز آن، یک عمره مفرده نیز به جا آورد.

[۲۴]. آیه الله تبریزی، آیه الله سیستانی: اگر در عمره تمتع بوده، باید طواف عمره و نماز آن را قبل از طواف حج قضا نماید.

آیه الله خامنه ای: اگر در حین احرام عمره تمتع پاک بوده است نیازی به عمره مفرده نمی باشد و انجام طواف و نماز آن کافی است. (مناسک حج، م ۷۷)